

Posudek vedoucí práce na bakalářskou práci Barbory Švarcové

Srovnání českých překladů dramatu Tři sestry Antona Pavloviče Čechova

(Comparison of Czech translations of drama Three Sisters by Anton Pavlovich Chekhov)

Práce Barbory Švarcové vznikala s rozmyslem, neuspěchaně a postupně krystalizovala. Od počátečního nevyhraněného zájmu o překlady Čechovových her autorka posléze dospěla k jasně definovanému záměru: prozkoumat různé varianty překladů zralého Čechovova dramatu Tři sestry a pojednat je s ohledem na problematiku adaptace dramatu pro českého recipienta. Oceňovala jsem tedy, že si autorka našla vlastní, originální téma, týkající se sice obecně známé osobnosti A. P. Čechova, nabízející však další možnosti bádání na styku ruské a české kultury. Nakonec se badatelský záměr Švarcové ustálil na třech nejvýraznějších překladatelských variantách, pocházejících z různých období a nabízejících výrazně odlišná překladatelská řešení. Jde o převod Bořivoje Prusíka z počátku 20. století, což je zároveň vůbec uvedení dané hry do našeho prostředí, dále populární a hojně užívaný převod Leoše Suchařípy z 60. let a zatím vůbec nejčerstvější překlad Roberta Ibrahima.

Práce je rozdělena do několika částí, které chtějí k problematice přistoupit vždy z jiné perspektivy, zároveň se ale snaží o komplexní nasvícení daného předmětu zkoumání. V první části si autorka klade za cíl nastínit celkovou interpretaci hry. Autorka se zaměřila zejména na charakteristiku jednotlivých postav, nejen ústřední trojice, ale i těch okrajovějších, neboť teprve z jejich vzájemné interakce vyplývá celkové významové dění textu. Vycházela při tom především z vlastního čtení a chápání dramatu, což se projevilo zvláště při konstatování apatie sesterské trojice. S tímto tvrzením samozřejmě lze nesouhlasit a je možné na jejich postoje nahlížet i jinak – jako na reflexi vlastních životních pozic, projev rozvahy nad tím, co má v životě smysl, a uvažování nad tím, jakými cestami toho dosáhnout. To však nijak autorce neupírá právo zastávat vlastní přístup.

Druhou část tvoří teorie překladu; první pododíl je ryze obecný (někdy až příliš), občas se přibližuje shrnutí základních tezí autorit, o něž se opírá (Jiří Levý, Ján Vilikovský, Milan Hrdlička ad.), následující pododíl se věnuje překladu divadelního textu, důraz je kladen především na divadelní praxi a realizační stránku věci. Celkově tato část působí nejmenší propojeností s celkovým tématem, ačkoli se autorka pokusila některé teze ilustrovat konkrétními příklady a citacemi z použitých překladů. Ne vždy je tato „aplikace“ ústrojná.

Stěžejní část práce tvoří samotná analýza tří vybraných překladů a jejich vzájemné srovnání a následné vyhodnocení překladatelských přístupů. Zde se ukazuje zařazení dvou předchozích částí jako smysluplné a funkční, autorka využívá poznatky jak literárněhistorické a interpretační, tak znalosti z oblasti translatologie. Tři zvolené překlady skutečně představují výrazné „modely“: Prusík je silně archaizující ve volbě jazyka (spisovnost, někdy až přehnaná), ale projevuje velkou svévoli

v zacházení s celkovým rozvrhem hry (časté vynechávky, další nedůslednosti). Leoš Suchařípa volí divácky vděčná řešení, plné expresivních výrazů až vulgarismů (nadávky) – podle autorky až v přílišné míře. Robert Ibrahim je ve svém překladu uměřenější a nabízí recipientovi jiný „servis“: v podobě doplňujících komentářů a doprovodných textů, úvodního slova, obsahujícího i vlastní popis cesty za „ideálním“ převodem, včetně konstatování dilemat, kterým čelil. Všechny tři přístupy B. Švarcová ilustruje na bohatém materiálu ukázek, které komentuje.

Přes všechny zmíněné výhrady (místy slabá propojenost částí, nerozvinutí některých nápadů, vycházejících zvláště z první, interpretační části, a bazírování na jednotlivinách, jako jsou vlastní jména a toponyma, přehlédnutí či upozadění jiných překladatelů a jisté stylistické neohrabanosti) podle nás práce Barbory Švarcové naprosto splňuje požadavky kladené na tento typ textu. Práci k obhajobě doporučuji a navrhuji známku velmi dobře.

V Praze dne 9. 8. 2016

Mgr. Hana Kosáková, Ph.D.